

UW MOOT 2016

KAZUS

1. Jerzy Mouchebome zawsze pasjonował się sztuką sporządzania zabawek. Pasję zaszczerpił w nim jego dziadek, który trudnił się tą profesją jeszcze w międzywojniu. Kiedy w 1998 roku okazało się, że kopalnia węgla kamiennego w której Jerzy pracował przez całe swoje życie zostanie zamknięta, powziął on decyzję o założeniu małej jednoosobowej działalności gospodarczej mającej na celu produkcję zabawek dla dzieci. W lutym 2000 roku zarejestrował w swoim Urzędzie Gminy w Ewidencji Działalności Gospodarczej działalność pod firmą „TYTUS Jerzy Mouchebome Firma Handlowa”.
2. Początkowo, nabywcami zabawek tworzonymi przez przedsiębiorstwo byli bliscy znajomi Jerzego i jego sąsiedzi. Z czasem przedsiębiorstwo zaczęło dostarczać zabawki na pobliskie bazaraki i stragany. Z końcem 2001 roku, przedsiębiorstwo podpisało umowę z dwoma okolicznymi sklepami na dostawę określonej liczby produktów. Jerzy zdecydował wtedy, że nie jest w stanie samodzielnie produkować takiej ilości zabawek, żeby zaspokoić potrzeby wszystkich swoich kontrahentów. Z początkiem 2002 roku Mouchebome zatrudnił trzech pracowników oraz wynajął lokal w znajdującym się nieopodal budynku usługowym, jako siedzibę swojego przedsiębiorstwa.
3. Jerzy Mouchebome importował surowce do produkcji z zagranicy, gdyż jego zdaniem przyczyniało się to zwiększenia jakości produktów. Głównym partnerem handlowym, od którego przedsiębiorstwo TYTUS sprowadzało materiały potrzebne do produkcji zabawek, była czeska spółka Krásne Srnci s.r.o. Płatności za towary importowane z Czech były dokonywane w CZK. Przedsiębiorstwo prosperowało bardzo dobrze, co było spowodowane oryginalnością produktów. Mimo tego, że cena zabawek była wyższa od tych wytwarzanych przez konkurencję, klienci wybierali produkty marki TYTUS kierując się zaufaniem co do ich jakości i żywotności.
4. Za namową swojego prawnika Pana Patmouille, Mouchebome zdecydował się zmienić formę prowadzonej przez siebie działalności. W kwietniu 2003 roku, Sąd Rejonowy w Gliwicach zarejestrował spółkę Tytus Sp. z o.o., której Mouchebome był jedynym udziałowcem i Prezesem Zarządu.

5. Spółka rozwijała się coraz lepiej i znajdowała nowych kontrahentów. Moucheboume podpisał umowy o współpracy z trzema sieciami prowadzącymi sklepy wielko powierzchniowe w całej Polsce. Pojawili się również pierwsi kontrahenci z Niemiec, Francji i Włoch. Spółka wynajęła hangar, gdzie wytwarzano zabawki oraz magazyn, w którym przetrzymywano je przed ich wysłaniem do klientów. Liczba pracowników spółki zwiększyła się do pięćdziesięciu osób.
6. Aby rozwinąć działalność i zwiększyć możliwości produkcyjne Spółki, Pan Moucheboume skontaktował się z przedstawicielem Banku Dubon, w którym spółka prowadziła rachunek bankowy od początku swojej działalności i dokonywała wymiany walut, z zapytaniem o możliwość udzielenia kredytu. Przedstawiciel Banku – Pan Bordenave, będący również opiekunem spółki Tytus, jako klienta Banku, zaoferował Spółce kredyt w wysokości 20.000.000,00 EUR
7. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej otworzyło przed spółką Tytus nowe perspektywy biznesowe. Jerzy Moucheboume nawiązał kontakt z wieloma przedstawicielami zagranicznych sieci handlowych zainteresowanymi nabyciem zabawek marki Tytus. Począwszy od 2005 roku spółka zaczęła eksportować swoje zabawki do kolejnych krajów europejskich. Eksport przynosił spółce duży zysk, który jednak był podatny na zmiany kursów walut. Zysk wynikający ze sprzedaży na terenie Polski był osiągany w walucie PLN, a pozostałe wpływy osiągane były w EUR. Na to nakładały się dodatkowo płatności dokonywane przez spółkę w CZK w związku z importem materiałów i surowców od spółki Krásne Srnci s.r.o.
8. W spółce księgowością zajmowała się od początku żona Pana Moucheboume, będąca dyplomowaną księgową. Spółka nie zatrudniała dyrektora finansowego. Za całość finansów odpowiedzialny był Pan Moucheboume.
9. W 2006 roku, Moucheboume uczestniczył w spotkaniu z przedstawicielami Banku Dubon: Panem Bordenave oraz Panem Blédurt, zajmującym stanowisko diler korporacyjnego. Panu Moucheboume zostało zaproponowane zawarcie umowy ramowej, na podstawie której Bank i Spółka będą mogły zawierać walutowe transakcje zamiany stóp procentowych (transakcje CIRS). Przedstawiciele Banku stwierdzili, że zawarcie

umowy ramowej, a następnie na jej podstawie transakcji CIRS, będzie instrumentem zabezpieczającym spółkę przed ryzykiem zmiany kursu walutowego. Transakcje CIRS pozwoliłyby również na optymalizację kosztów kredytu zaciągniętego w EUR.

10. W dniu 14 sierpnia 2006 roku, spółka Tytus Sp. z o.o. zawarła z Bankiem Dubon „Umowę Ramową o trybie zawierania i rozliczania transakcji pochodnych”. Na podstawie Umowy Ramowej strony mogły zawierać szereg transakcji pochodnych, w tym m.in. tracje walutowej zamiany stóp procentowych (*CIRS – Currency Interest Rate Swap*). Zgodnie z Umową Ramową, poszczególne transakcje CIRS miały być zawierane telefonicznie przez przedstawiciela Banku oraz Pana Blédurt. Po zawarciu transakcji Bank zobowiązany był przesłać pisemne potwierdzenie jej zawarcia, z wyszczególnionymi parametrami zawartej transakcji. W przypadku wątpliwości co do treści potwierdzenia, Pan Moucheboume był zobowiązany do zasygnalizowania tego Bankowi.
11. W Umowie Ramowej zamieszczono zapis na sąd polubowny w brzmieniu: „Wszelkie spory wynikające z tej umowy lub pozostające z nią będą rozstrzygane ostatecznie na podstawie Regulaminu Arbitrażowego Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, obowiązującego w dniu wszczęcia postępowania, przez arbitra lub arbitrów powołanych zgodnie z tym Regulaminem na zasadach słuszności (*ex aequo et bono*), z równoczesnym poszanowaniem ogólnych zasad prawa powszechnie uznawanych za obowiązujące w stosunkach tego rodzaju”.
12. W dniu 15.09.2006r. odbyło się spotkanie Pana Moucheboume z Panem Blédurt, na którym została Panu Moucheboume zaprezentowana transakcja CIRS, w której parą walutową był EUR/CZK. Transakcja ta miała polegać na tym, że Pan Moucheboume był zobowiązany do dokonania płatności odsetkowych na podstawie czeskich stóp procentowych w zamian za otrzymywane od Banku płatności odsetkowe obliczane na podstawie stóp procentowych od EURO.
13. Jak argumentował Pan Blédurt, w praktyce CIRS jest wykorzystywany w celu refinansowania zobowiązań w walutach wysokooprocentowanych (np. EUR), a Czechy są krajem, w których stopy procentowe są dość niskie. Pan Moucheboume – posiadający zobowiązania kredytowe w EURO z oprocentowaniem opartym na LIBOR, przechodził

na oprocentowanie oparte na CZIBOR, który w dniu zawarcia transakcji był ok. sześciokrotnie niższy niż LIBOR. Pan Blédurt przedstawił Panu Moucheboume wykresy, z których wynikało, że dotychczasowy poziom stóp procentowych dla CZK kształtował się na korzystnych dla Pana Moucheboume poziomach.

14. Transakcje miały być zawierane na 5 lat. W dniu zamknięcia transakcji strony miały dokonywać jeszcze tzw. wymiany końcowej, tzn. wymienić się kwotą nominalu transakcji, co polegało na tym, że Pana Moucheboume płaci Bankowi nominal transakcji w EURO, a otrzymuje od Banku nominal transakcji w CZK (przeliczony po bieżącym kursie EUR/CZK).
15. Jak wyjaśnił Pan Blédurt, nominal transakcji powinien być zasadniczo zbliżony do wysokości zadłużenia Pana Moucheboume (które oscylowało wokół 18.000.000 euro). W innym przypadku transakcja przestanie mieć charakter *stricte* zabezpieczający.
16. Informacje przedstawione przez Pana Blédurt zostały również zawarte w ramach prezentacji, która w wersji papierowej została przekazana Panu Moucheboume. W treści prezentacji znalazło się również zastrzeżenie, że Bank nie jest doradcą klienta i że klient powinien samodzielnie podjąć decyzję i ocenić ryzyko zawarcia transakcji CIRS.
17. W okresie następnych dwóch lat, strony zawarły kilka transakcji CIRS. Nominal pierwszej transakcji odpowiadał wysokości zadłużenia, ale kolejne transakcje były zawierane na coraz to wyższe nominały (nominal rósł o ok. 1-1,5 mln euro z transakcji na transakcję).
18. Zawarte transakcje były przedterminowo rozliczane po kilku miesiącach z inicjatywy pracowników Banku i za zgodą Pana Moucheboume. W ocenie Pana Moucheboume transakcje CIRS spełniały swoją funkcję, gdyż po pierwsze otrzymywał on z Banku co miesiąc kwoty z tytułu rozliczeń odsetkowych, co powodowało, że zmniejszało się jego obciążenie z tytułu płatności comiesięcznych odsetek od kredytu w EURO. Po drugie zaś, w związku z korzystnym ukształtowaniem się kursu EUR/CZK, otrzymywał on z Banku kwoty z tytułu tzw. wymiany końcowej. Kwoty otrzymywane z Banku zarówno z tytułu comiesięcznych rozliczeń odsetkowych, jak i z tytułu tzw. kwoty zamknięcia różniły się wysokością. Pan Moucheboume nigdy nie dopytywał o te różnice. Z korzyścią dla Pana

Moucheboume rozliczone zostały również dwie transakcje, które zostały rozliczone po 5 latach od ich zawarcia (nie – przedterminowo).

19. W trakcie współpracy stron w tamtym czasie, tylko jedna transakcja została rozliczona z niewielką stratą dla Pana Moucheboume. Była to transakcja, która nie została rozliczona przedterminowo, ale „dożyła” do końca. Bank wyjaśnił wtedy Panu Moucheboume, że strata wynikała z nagłego jednorazowego zachwiania się kursu EUR/CZK. W ramach tej transakcji Pan Moucheboume jednak i tak otrzymywał z Banku kwoty z tytułu comiesięcznego rozliczenia płatności odsetkowych.
20. Współpraca pomiędzy stronami odbywała się wzorowo w warunkach obustronnego zaufania. Przedstawiciele Banku i Pan Moucheboume pozostawali w stałych kontaktach.
21. W 2008 roku z powodu recesji gospodarczej, która dotknęła wiele państw strefy europejskiej, gospodarka Czech uległa znacznemu pogorszeniu. W czerwcu 2009 roku, spółka Tytus zauważyła znaczny spadek opłacalności trzech pozostających w mocy transakcji CIRS.
22. Pan Moucheboume skontaktował się z przedstawicielem Banku w celu uzyskania wyjaśnień dotyczących braku rentowności zawartych transakcji. W odpowiedzi Pan Bordenave stwierdził, że elementem zawierania transakcji CIRS jest ryzyko wynikające z możliwości odwrócenia się (wcześniej korzystnego dla Pana Moucheboume) trendu w ukształtowaniu się kursu EUR/CZK, co mogło skonsumować korzyści osiągnęte z różnicy pomiędzy stopami procentowymi od EUR od CZK.
23. W związku z dalszym pogarszaniem się kursu EUR/CZK, spółka Tytus ponosiła coraz większe straty. Bank zgodnie z Umową Ramową, zaczął pobierać z konta Spółki kwoty tytułem „zabezpieczenia rozliczenia transakcji CIRS”. Bank zażądał również od Pana Moucheboume ustanowienia dodatkowych zabezpieczeń na prywatnym majątku jego i jego żony. Dodatkowe zabezpieczenia zostały ustanowione, gdyż Pan Moucheboume obawiał się negatywnych konsekwencji ze strony Banku, jeżeli żądane zabezpieczenia nie zostałyby ustanowione.

24. W dniu 24 grudnia 2012 doszło do rozliczenia (po 5 latach od zawarcia) trzech pozostałych transakcji CIRS. Strata Pana Moucheboume na tych transakcjach wyniosła 8.545.602,00 EUR.
25. Pan Moucheboume skontaktował się z Panem Blédurt w celu ustalenia przyczyn tej straty. Jak podkreślał w rozmowie, nie był on świadomy ryzyka walutowego ani ryzyka stóp procentowych, ponieważ Bank go o tym nie poinformował, a dodatkowo, w tego ocenie nie był on również świadomy konstrukcji transakcji CIRS, która była bardzo skomplikowanym i złożonym instrumentem finansowym. Bank zaś, jako instytucja zaufania publicznego nie powinna oferować swoim klientom transakcji, które narażają ich na wielomilionowe straty.
26. Odnosząc się do tych zarzutów Pan Blédurt wyjaśnił, że strata wynika z niekorzystnej dla Pana Moucheboume zmiany kursu EUR/CZK. Jednocześnie podkreślił on, że Bank zawierając transakcje CIRS nie posiadał wiedzy o kształtowaniu się stóp procentowych i kursu walut w przyszłości i nie ponosi on odpowiedzialności za straty poniesione przez Pana Moucheboume. Wykazując jednak dobrą wolę, co wyraźnie podkreślił Pan Blédurt, Bank może prowadzić z nim rozmowy w sprawie ewentualnego zaciągnięcia kredytu na sfinansowanie straty wynikającej z transakcji CIRS na preferencyjnych warunkach.

ZADANIE:

- I. Przygotuj memorandum dla Banku zawierające argumentację, czy Bank ma prawo żądać od Pana Moucheboume, jako przedsiębiorcy, zapłaty kwoty 8.545.602,00 EUR, którą jest on winien Bankowi z tytułu zawartych z Bankiem transakcji CIRS.
- II. Przygotuj memorandum dla Pana Moucheboume zawierające argumentację, czy transakcje CIRS zawarte z Bankiem stanowią ważne zobowiązanie Pana Moucheboume wobec Banku, przede wszystkim z perspektywy charakteru produktu oferowanego przez Bank i sposobu jego oferowania.